

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXII, broj 5

2. veljače 2012.

cijena 100 Ft

Foto: Branka Blažetin

Janica Dombai i Toni Hederic, članovi KUD-a Sumarton, u šaljivoj scenskoj igri „Žena moja, ti si ruža ma...”

Komentar

Ne ovisi o nazivu

Stupanjem na snagu novoga Temeljnog zakona, a s njime i zakona o pravima nacionalnih manjina, odnosno sada već zakona o nacionalnostima, izvađen je izraz „manjina”, tako su i manjinske samouprave postale hrvatske, slovenske ili druge samouprave. Izraz manjina nadalje ostaje u rječniku, a ostaje i u svakodnevnom jeziku, jer smo se na to i navikli. Želimo ili ne želimo, ipak su narodnosti u manjini u odnosu na većinski narod. Sam izraz rječnik objašnjava prema sljedećem: manjina je skupina koja se etnički, rasno, nacionalno, vjerski ili jezično razlikuje od druge brojno jače skupine u nekoj zajednici. Možda je izraz izvađen iz službenih tekstova, naziva, no to ništa ne mijenja na njihovu položaju. Iako još ne znamo rezultate posljednjeg popisa pučanstva iz kojih ćemo saznati i brojčanost hrvatske narodnosti, to je sigurno da je to samo statistika koja ne daje stvarnu sliku o zajednici. U taj broj spada velik broj žitelja treće dobi, manje žitelja srednje dobi i još manje mladih. Prava narodnosti u Mađarskoj jamči mnoštvo međunarodnih sporazuma i zakoni, ali sve su lošiji uvjeti za njegovanje i širenje svoje kulture.

Kako bi se to popravilo, bilo bi potrebno čvrsto institucionalno zaleđe s određenim narodnosnim ustanovama, u kojima bi pripadnici narodnosti bili zaposlenici, kojim bi radom mogli osigurati svoju egzistenciju, i u potpunosti pridonijeti razvoju zajednice. To se može ostvariti samo onda ako ima dovoljno materijalnih sredstava za utemeljenje, uzdržavanje i djelovanje narodnosnih ustanova. Dakle bez novaca i to je nemoguće. Netko bi rekao da ne ovisi sve o novcu, djecu možemo naučiti na narodnosni jezik i bez toga, ali dijete sa svojim roditeljima živi do 14. godine, zatim ako želi njegovati svoj jezik i u stručnom pogledu, treba da pohađa jednu od naših dvojezičnih gimnazija. Nije sve novac, ali da bi mogao učiti u takvoj ustanovi, treba mu platiti putovanja. Želi li se uključiti u kulturni život zajednice, i za to treba nešto novaca, članarina, troškovi putovanja, želi li čitati naše novine, treba ga pretplatiti, i da ne nabrajam dalje. Možemo govoriti o ljubavi prema jeziku, kulturi, običajima, ali je svakoj osobi na prvome mjestu egzistencija, da stvori sebi određene životne standarde. Ukoliko tko uspije pronaći radno mjesto koje se veže uz njegov narodnosni materinski jezik, ima sreću, jer to mu pomaže u očuvanju nacionalne samosvijesti, jezika i drugih nacionalnih sadržaja. Nažalost, sve je manji broj takvih osoba koje imaju mogućnost raditi na takvim radnim mjestima. Racionaliziranjem troškova zatvaraju se narodnosne ustanove, iz uredništava se otpuštaju djelatnici. U posljednje vrijeme mnogi naši pripadnici narodnosti izgubili su posao vezan za narodnosne sadržaje. Smanjen je i broj zastupnika hrvatskih samouprava, čime je smanjen i broj onih ljudi koji se izravno vežu u narodnosni društveni život. Smanjenjem broja državnih stipendija ili bilo kakvih državnih potpora smanjuje se i onaj dio što je namijenjen narodnostima. Kome će biti važno mogu li narodnosti čitati svoje novine, gledati svoje televizijske programe, imati svoje kazališne predstave ili imati dovoljno mjesta na fakultetima kada nema dovoljno sredstava ni za pripadnike većinskog naroda, kada su golemi problemi u gospodarstvu?

Problem nije u nazivu, položaj narodnosti ne ovisi o tome kako ih nazivaju, manjinama ili narodnostima, nego jesu li im nudeni uvjeti za ostvarivanje svojih prava.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan”

Nije lagano ovih dana učenicima 12. razreda koji namjeravaju nastaviti školovanje na visokim učilištima. Što odabrati kao put koji će nas odvesti k životnom pozivu, koji ćemo znati i voljeti obavljati? Voljeti je bitna riječ u poslu koji radimo. Od ove godine nadležno ministarstvo znatno je smanjilo broj odobrenih kvota na visokim učilištima troškove kojih školarina snosi država.

Naravno, može se studirati i tako da sam plaćaš studij, a postoji i kombinacija spomenuta dva načina podmirivanja školarine. Sve narečeno uz uvjet da si ispunio uvjete upisa i prešao određene bodovne pragove, koje određuje nadležno ministarstvo temeljem postignutoga uspjeha pod danim uvjetima. Uvjeti su: temelj uspjeha u srednjoj školi, temelj položnih ispita na državnoj maturi, temelj provjere posebnih sposobnosti, temelj dodatnih učenikovih postignuća (primjerice jedno mjesto od prva tri mjesta osvojeno na državnim natjecanjima – dodatnih 80 bodova, položeni državni jezični ispit(i) – dodatnih 40 bodova). Nabrojeno daje maksimalni zbroj bodova koje je moguće postići. Potkraj prošle godine Vlada je izračunala koliko joj je potrebno pravnika, ekonomista, liječnika, učitelja, profesora, gospodarstvenika i za koliko njih je spremna snositi troškove školarina iz svoga proračuna u akademskoj godini 2012/2013. Kazuje se kako se najbolji nemaju čega bojati, oni će uspjeti, ali što je s onima koji su tek malo slabiji, i koji se već nekoliko godina kroza svoje srednjoškolsko obrazovanje ciljano spremaju prema odabranim studijima, mislim ovdje na prijevremenu maturu, usmjerenja, fakultacije. Mogu li propušteno nadoknadi u sljedeća tri do četiri mjeseca ako žele ići na opciju 100% uspjeha. Najbolji se nemaju čega bojati, bez obzira na školu u

kojoj uče, jer oni su daroviti i sposobni. Što će se dogoditi ako imamo previše „najboljih”??? Drastično smanjivanje odobrenih državnih kvota teško pogađa sve one sposobne učenike koji neće stati u odobrene kvote državnih školarina, one čiji roditelji, ili oni sami recimo uz rad, ne mogu plaćati visoke školarine uz troškove studiranja.

Ako je sustav u redu, država će postići svoj cilj, dobit će najbolje i najsposobnije. Neće biti problema, najbolji će prolaziti kroza sustav državnih školarina, slabiji ispadati, sposobniji ulaziti,

Ako je sustav u redu, država će postići svoj cilj, dobit će najbolje i najsposobnije. Neće biti problema, najbolji će prolaziti kroza sustav državnih školarina, slabiji ispadati, sposobniji ulaziti, dakako, ako to žele i ako žele prihvatiti obveze koje propisuje država koja financira njihov studij, ako ne, mogu studij i sami financirati, dizati studentske kredite, studirati u inozemstvu...

dakako, ako to žele i ako žele prihvatiti obveze koje propisuje država koja financira njihov studij, ako ne, mogu studij i sami financirati, dizati studentske kredite, studirati u inozemstvu... Na „besplatnom” studiju ostajat će „najbolji”. Teško je i pretpostaviti u vremenu krize svih vrijednosti, kako se sposobnošću i talentom možeš suprotstaviti mogućim nepravdama u društvenim strukturama. Skupo je studirati, pogotovo ako si daleko od roditeljskog doma, plaćaš podstanarstvo, školarinu, prehranu, prijevoz, knjige, a tu su i dodatne aktivnosti, hobi, zabava... Izgleda kako studiranje sve više postaje povlastica, pa i za djecu obrazovanih roditelja, čije obrazovanje nije na cijeni.

Branka Pavić Blažetin

Poziv na pretplatu Hrvatskoga glasnika za 2012. g.

Poštovani, pretplatite se na Hrvatski glasnik za 2012. godinu, do kraja veljače, po staroj cijeni, iz 2011. godine: 5200 Ft. Ne propustite ponudu! Od 1. ožujka 2012, odlukom izdavača Croatica Non-profit Kft., cijena Hrvatskoga glasnika je 200 Ft, godišnja pretplata 10 400 Ft, pretplata na pola godine 5200 Ft. Ne propustite jedinstvenu ponudu, pretplatiti se do kraja veljače za godinu 2012. po cijeni od 5200 Ft!

Aktualno

Kotarski sustav poradi učinkovitijeg i racionalnijeg djelovanja državne uprave

U rujnu prošle godine Vlada je donijela odluku o utemeljenju kotara, od čega očekuje učinkovitije i racionalnije djelovanje sustava državne uprave. Državno tajništvo za javnu upravu i izbore Ministarstva pravosuđa i javne uprave izradilo je nacrt o podjeli kotara po županijama. Glede podjele kotara mjesne su samouprave mogle predati svoje mišljenje i prijedloge do 29. siječnja 2012.

Razdioba kotara

Vladina je nakana s izgradnjom kotarskog sustava da se državne usluge približe građanima i da budu dostupnije. Ukoliko bi neko naselje željelo pripadati drugom kotaru negoli je naznačeno u Vladinoj koncepciji, moglo je podnijeti molbu kod nadležnog Vladina ureda. Prema toj koncepciji, u Mađarskoj bi se utemeljilo 168 kotara u kojima bi radili i Vladini uredi. Ti uredi u kotarima će rješavati zadatke državne uprave i djelovati u sustavnoj jedinici županijskih i glavnogradskih ureda. Kotari i kotarski Vladini uredi će započeti svoje djelovanje od 1. siječnja 2013. g.

Inače u socijalističkom uređenju također su djelovali kotari za vrijeme uvođenja sustava savjeta, tada je bilo 150 kotara, njihov se broj postupno smanjio sve dok nisu ukinuti 1984. g. Sada u državi djeluje 175 mikroregija, koje obavljaju razne zadatke, broj utemeljenih kotara doseže gotovo broj mikroregija, a njihova podjela slična je mikroregijama. Pri utemeljenju mikroregija mjesne samouprave hrvatskih naselja samovoljno su se učlanile u udruge i nastojale biti zajedno s ostalim hrvatskim naseljima. U koncepciji utemeljenja kotara većinom se uzimaju u obzir statistički okruzi, pa ima slučajeva kada neka naselja koja su međusobno povezana pripadaju različitim okruzima, odnosno kotarima. Što je pogodno za mještane naselja, ponajprije određuju gospodarski i prometni uvjeti, ili na koji način uspijevaju rješavati svoje službene poslove, s kojim su gradovima u boljoj vezi, gdje su zaposleni itd. Na osnovi objavljenih informacija na web-stranici www.jarasok.com razmotrili smo kojim će se kotarima priključiti naša hrvatska naselja. Raspored je kotara uglavnom konačan, no tamo gdje je podnesena molba za priključenje u drugi kotar s razumnim obrazloženjem, vjerojatno će se mijenjati.

Budimpešta će biti podijeljena na sedam područja, na dva budimska (sjeverni Budim – I, II, III. okrug i južni Budim – XI, XII, XXII. okrug) i na pet peštanskih područja (zapadna Pešta – V, XIII, IV. okrug, središnji dio Pešte – VI, VII, VIII, IX. okrug, sjeverna Pešta – XIV, XV, XVI. okrug, istočna Pešta – X, XVII, XVIII. okrug i južna Pešta – XIX, XX, XXI. i XXIII. okrug).

Raspored kotara po županijama:

Naselja u **Bačko-kiškunskoj županiji** raspoređena su u 11 kotara sa središtima Aljmaš (Bácsalmás), Baja, Jankovac (Jánoshalma), Kalača (Kalocsa), Kečkemet (Kecskemét), Kiskőrös, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kiskunmajsa, Kunszentmiklós, Tiszakécske. Čikerija (Csikéria), Kačmar (Katymár) pripadaju aljmaškom kotaru, Bikić (Bácsbokod) Čavolj (Csávoly), Baškut (Vaskút) Gara, Santovo (Hercegszántó) bajskom kotaru, a Baćino (Bátya) i Dušnok (Dusnok) kalačkome kotarskom središtu.

Prema Vladinoj koncepciji **Baranjska županija** imat će okruga s ovim središtima: Komlov (Komló), Mohač (Mohács) Pečuh (Pécs), Šeljin (Sellye), Šikloš (Siklós), Selurince (Szentlőrinc), Siget (Szigetvár), Pečvar (Pécsvárad), Boja (Bóly). Lančug (Lánycsók) će pripadati mohačkom kotaru, Udvar (Pécsudvard), Birjan (Birján), Mišljen (Kozármisleny) Kukinij (Kökény), Kozar (Nagykozár), Pogán (Pogány), Salanta (Szalánta), Semelj (Szemely), Sukit

(Szókédy) pečuškom kotaru. Šeljin će biti kotarsko središte ovim naseljima: Fok (Drávafoke), Starin (Drávasztára), Martinci (Felsőszenmárton), Križevci (Drávakeresztúr) Vajslov (Vajszló), a Šikloš naseljima Breme (Beremend), Saboč (Drávaszabolcs), Harkanj (Harkány), Kašad (Kásád), Viljan (Villány). Katolj pripada pečvarskom kotaru sa središtem u Pečvaru (Pécsvárad), a Minjorod (Monyoród), Olas (Olasz), Surdukinj (Szederkény), Vršenda (Versend) kotarskom središtu u Boji (Bóly).

Đursko-mošonsko-šopronska županija, prema planovima, imat će pet kotara, a njihova sjedišta bila bi u Đuru (Győr), Šopronu (Sopron) Starom Gradu (Mosonmagyaróvár), Kapuvaru (Kapuvár) Čorni (Csorna), međutim razmišlja se o još dva kotara sa sjedištima u Tėti i Pannonhalmi.

Bizonja (Bezenye), Kemlja (Kimle) pripadali bi starogradskom kotaru, Umok (Fertőhomok), Koljnof (Kópháza), Unda (Und), Horpač (Sopronhorpács), Vedešin (Hidegség) šopronske.

U **Peštanskoj županiji** utemeljit će se 15 kotara. Tri su kotara u kojima žive Hrvati u većem broju: Semikluš (Szigetszentmiklós), Andzabeg (Érd) i Senandrija (Szentendre). Tukulja (Tököl) spada u semikluški, a Bata (Százhalombatta) u andzabeški kotar.

U **Somodskoj županiji** planirano je devet okruga sa sjedištima Kapošvar (Kaposvár), Barča (Barcs), Čurgov (Csurgó), Fonyód, Marcaliba (Marcali), Atad (Nagyatád), Siófok, Tab.

Hrvatska naselja Bojevo (Bolhó), Daranj (Darány), Tamašin (Drávátamási), Rasinja (Heresznye), Dombol (Kastélyosdombó), Lukovišće (Lakócsa), Potonja (Potony), Brlobaš (Szentborbás), Novo Selo (Tótújfalu) pripadali bi barčanskom kotaru, a Brežnica (Berzence) i Izvar (Vízvár) čurgovskom kotaru.

Izvarska mjesna samouprava, na čelu s načelnikom Lászlom Kozmom, nakon usuglašavanja s mještanima, podnijela je zahtjev da se njihovo mjesto priključi barčanskom kotaru, naime autobusni vozni red mnogo je bolji prema Barči nego prema Čurgovu; Izvar je uvijek bio povezan s barčanskim odgojno-obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, zajedničko je održavanje kanalizacijskog sustava. Načelnik je proveo anketu među mještanima glede pripadanja, mještani su se stopostotno odlučili za Barču.

U **Željeznoj županiji** utemeljilo bi se sedam kotara s ovim sjedištima: Celldömök, Körmend, Kiseg (Kőszeg), Šarvar (Sárvár), Monoštor (Szentgotthárd), Sambotel (Szombathely), Vašvar (Vasvár). Hrvatska naselja Bika (Bük), Čepreg (Csepreg), Plajgor (Ólmod), Hrvatski Židan (Horvátzsidány), Prisika (Peresznye) pripadala bi kiseškom kotaru, a Gornji Četar (Felsőcsatár), Narda, Petrovo Selo (Szentpéterfa), Gencsapáti, Hrvatske Šice (Horvátlövő), Ják, Porno (Pornóapáti), sambotelskom kotaru.

U **Zalskoj županiji** predviđeno je šest kotara sa središtima u Jegerseku (Zalaegerszeg), Kaniži (Nagykanizsa), Kesthelju (Keszthely), Lentibi (Lenti), Letinji (Letenye) i Sengrotu (Zalaszentgrót). Letinjskom bi se kotaru priključili Bečehel, Mlinarci, Pustara, Serdahel i Sumarton, a Kaniži Belezna, Ficéház, Kerestur i Petriba.

Petriba je podjednako daleko i od Kaniže i Letinje, no ipak povezanost s hrvatskim naseljima iz letinjskog područja mnogo je bolja, stoga je Tamaš Trojko, petripiški načelnik, podnio molbu da se njihovo naselje priključi letinjskom kotaru. Keresturska mjesna samouprava prije nekoliko godina obratila se nadležnim organima da se njihovo mjesto priključi letinjskom području, naime dobro surađuje s hrvatskim naseljima iz toga područja, ali između Letinje i Kerestura ne postoji nikakav javni prijevoz, a to nisu ni ubuduće ne mogu osigurati, tako mještani osim osobnog automobila nemaju drugu mogućnost za prijevoz u mjesta letinjskog kotara. Zbog tih razloga keresturski načelnik Lajoš Pavlic nije vidio smisla da se podnese zahtjev za promjenu kotara. Prema njegovu mišljenju ukoliko čelništvo ili mještani žele surađivati s naseljima izvan svog kotara, to mogu učiniti, npr. Kerestur je mnoge projekte ostvario sa Serdahelom i Sumartonom, unatoč tomu što su pripadali drugom statističkom okrugu.

BUDIMPEŠTA – Redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 4. veljače 2012. godine, s početkom u 10 sati, u Uredu Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró Lajos u. 24). Za sastanak je predviđen ovaj dnevni red:

1) Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik;

2) Rasprava o Planu poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2012. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj;

3) a) Rasprava o Planu poslovanja Ne-profitnog poduzeća „Croatica“ za 2012. godinu. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj; b) Rasprava o poslovanju „Radija Croatice“. Referentica: Kristina Goher; c) Rasprava o poslovanju Hrvatskoga glasnika. Referentica: Branka Blažetin, glavna urednica;

4) Prihvaćanje Proračuna Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu za 2012. godinu. Referent: Joso Šibalin, ravnatelj;

5) Prihvaćanje Proračuna Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2012. godinu. Referent: Stjepan Blažetin, ravnatelj;

6) Prihvaćanje Proračuna Hrvatskoga kluba Augusta Šenoa za 2012. godinu. Referent: Mišo Šarošac, voditelj;

7) Prihvaćanje Proračuna Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj za 2012. godinu. Referent: Štefan Dumović, ravnatelj;

8) Prihvaćanje Proračuna Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta iz Mađarske za 2012. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj;

9) Prihvaćanje Proračuna Ureda Hrvatske državne samouprave za 2012. godinu. Referent: Jozo Solga, voditelj;

10) Prijedlog i prihvaćanje Proračuna Hrvatske državne samouprave i ustanova za 2012. godinu. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.

ORAHOVICA, VILJAN – Načelnik grada Orahovice Josip Nemeč, njegovi suradnici i ravnateljica Agencije „Vidra“ Sanja Bošnjak 11. siječnja 2012. godine boravili su u Viljanu na poziv tamošnjega gradonačelnika Gyule Takátsa. Tema je razgovora bila međusobna suradnja i kandidiranje zajedničkih projekata u okviru prekogranične suradnje HU-HR, trećeg poziva EU natječaja IPA CBC HU- HR 2007–2013. Dogovorena je izradba dvaju projekata: jedan kao „tematski putovi kulturne baštine“ i drugi kao „ekoturizam“, na temu vinskih cesta. Za prvi će projekt svaka strana pripremiti dokumentaciju za uređenje doma kulture, a ukupna je vrijednost zajedničkog projekta 400 tisuća eura. U drugom projektu pak uredit će se i obilježiti vinske ceste.

Potpisan ugovor dvaju zavoda

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov 18. siječnja 2012. godine u Pečuhu je potpisao s ravnateljem Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj mr. sc. Stjepanom Blažetinom Ugovor o međunarodnoj znanstvenoj suradnji između ZKVH-a i ZZHM-a. Potpisivanju Ugovora prisustvovao je predsjednik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Mišo Hepp, koji je ukazao na važnost i formaliziranja međunarodne znanstvene suradnje između ovih dviju ustanova.

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj prva je i jedina znanstvena ustanova hrvatske zajednice u Mađarskoj. Svoje mjesto u kulturi Hrvata u Mađarskoj pronašao je u prostoru znanstveno-istraživačkog rada te u nakladi znanstvenih zbornika i studija te reprezentativnih književnih djela. Tijekom susreta bilo je riječi i o provedbi prvoga zajedničkog nakladničkog projekta u suradnji dvaju zavoda – riječ je o objavljivanju knjige o knjiškim i književnim temama vojvođanskih Hrvata, u što će biti uključen i jedan partner iz Hrvatske: udruga Oksimoron iz Osijeka.

Potpisani Ugovor podrazumijeva suradnju u nekoliko područja – od razmjene časopisa i knjiga i uzajamnog objavljivanja radova u publikacijama, preko razmjene znanstvenika i međusobnoga pozivanja na znanstvene konferencije do stručne pomoći pri istraživanju. U tom smislu, u članku 1. precizi-

Ugovor su u Pečuhu, u sjedištu Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, potpisali ravnatelji dvaju zavoda, Tomislav Žigmanov i Stjepan Blažetin

ra se kako će se suradnja „temeljiti na zajedničkim potrebama proučavanja povijesti i sadašnjosti Hrvata u ovim dvjema državama, i to u onim područjima društvenog života koji su važni za njihov nacionalni identitet“.

uredništvo

Štitit ćemo interese Hrvata izvan Republike Hrvatske

Saborski su klubovi, na nedavnom zasjedanju, podržali tehničke izmjene Zakona o odnosima Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, pri čemu je SDP poručio kako će Kukuriku koalicija štititi interese i promicati prava Hrvata izvan domovine. Imao sam puno uputa što će biti sa zakonom, s Uredom za Hrvate izvan Hrvatske, što će biti s Hrvatima izvan Republike Hrvatske sada kada je SDP došao na vlast. Ništa im se loše neće dogoditi, može se dogoditi samo isto ili bolje, poručio je Ivo Jelušić u ime SDP-a. Istaknuo je kako kod dijela hrvatskih ljudi postoje neutemeljene dvojbe i bezrazložni strahovi da SDP neće zastupati interese iseljene Hrvatske te Hrvata u BiH. Naglasio je da će njegova stranka, ali i cijela Vlada činiti sve što je potrebno u skrbi o hrvatskim državljanima izvan domovine. Briga o Hrvatima izvan Hrvatske nije posao samo jedne političke opcije ili stranke, nego cijele države, poručio je Jelušić. Ivan Šuker pak u HDZ-ovo ime naglasio je kako će se Hrvatima izvan Hrvatske najbolje pomoći ako, kako smatra, prestanu biti tema za podmićivanje. Prozvaao je SDP da je svoju brigu prema Hrvatima izvan domovine pokazivao i kada je kod dosadašnjih donošenja proračuna često tražio smanjenje novca koji Hrvatska

izdvaja za pomoć Hrvatima izvan Hrvatske. Naglasio je, kako je HDZ uvijek inzistirao na skrbi hrvatske države o tim ljudima, pa tako i izgradnjom sveučilišnog kampusa u Mostaru, kao jednim od ključnih projekata za opstanak Hrvata iz BiH. Šuker, je prozvaao SDP i da je donošenje ustavnih promjena 2010. uvjetovao smanjenjem broja saborskih zastupnika iz dijaspore s pet na tri.

Usklađivanje odredaba Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske

Izmjenama se predlaže usklađivanje odredaba Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske sa Zakonom o sustavu državne uprave i Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave. U međuvremenu su naime nastale promjene u sustavu i ustrojstvu državne uprave, u strukturi upravljanja tijelima državne uprave te novim nazivima tijela državne uprave.

(Hrt.hr)

Susret najselja u Martincima, bez Kujinja

Hrvatska matica iseljenika 1996. godine ustanovila je Nagradu za kulturu „Najselo” koju je dodjeljivala naseljima u kojima obitavaju hrvatske urođene zajednice koje su se isticale svojim cjelokupnim djelovanjem na području kulture, očuvanja jezika i nacionalne samobitnosti.

Izložbeni dio kojim se Sumarton predstavio u Martincima (na slici Janica Vlašić)

Djelić izložaka na petrovoselskom stolu

Tijekom godina nagrađena su sela u Austriji (Pinkovac, Mjenovo, Novo Selo), Mađarskoj (Martinci 1997, Petrovo Selo 1999, Sumarton 2003, Kujinj 2006. g), Rumunjskoj (Karaševo, Klokotić) i Srbiji (Tavankut, Bački Monoštor, Novi Slankamen). Potom je pak prestala dodjela spomenute nagrade. Istini za volju, u studenom 2008. g. Hrvatska matica iseljenika u Zagrebu (na poticaj najselja iz Mađarske) organizirala je susret predstavnika svih dvanaest nagrađenih sela, kako se kazalo, u namjeri poticanja međusobne suradnje, odnosno zajedničkih projekata poradi obogaćivanja nastojanja u očuvanju hrvatskoga jezika i hrvatske nacionalne svijesti. Na zagrebačkom susretu, kako to obično biva, doneseni su i zaključci. Zaključeno je kako se nagrada NAJSELO neće dodjeljivati svake godine, nego prigodno za iznimne doprinose nekoga sela te kako bi uspješno čuvali i jačali hrvatske vrijednosti koje su nagrađene titulom NAJSELO, njihovi čelnici okupljat će se jednom godišnje u nekom od nagrađenih sela. Prvo okupljanje bit će 2009. godine. Hrvatska matica iseljenika bit će pokrovitelj takvih okupljanja i financijski će ih podupirati. Najselja će nastojati koristiti se projektima namijenjenim za prekograničnu suradnju rabeći EU fondove.

Nagrada je dodjeljivana seoskim sredinama budući da su one po naravi stvari manje izložene brzim promjenama i asimilaciji u većinsku zajednicu, uz ocjenu kako je uloga hrvatskih naselja i sela u prošlosti, kao i danas, presudno važna za očuvanje hrvatskih manjinskih zajednica u europskim zemljama. Nagrada, po riječima dodjeljivača, dodjeljivana je hrvatskim naseljima u kojima se većina žitelja služi svojim materinim hrvatskim jezikom, i to ne samo unutar obitelji nego i kao razgovornim jezikom u seoskoj zajednici, a čelnici mjesta trude se širiti hrvatski jezik i kulturno naslijeđe, te održavaju veze s Hrvatskom. Nagrada se dodjeljivala u obliku skulpture, stiliziranoga glagoljskog slova H, a simbolizira opstanak hrvatstva u nagrađenom selu tijekom povijesti. Susret je upriličen kao poticaj za međusobnu suradnju i buduće zajedničke projekte. Naravno, od rečenoga nije se mnogo toga ostvarilo. I tu se stalo glede najselja sa strane Hrvatske matice iseljenika i brige matične domovine. U Mađarskoj su nagradu Najselo primili tijekom godina četiri naselja Petrovo Selo, Martinci, Sumarton i Kujinj. Oni su samoinicijativno počeli 2008. g. s organiziranjem manifestacije Susreta najselja iz Mađarske. U spomenutim naseljima djeluju hrvatske samouprave. Na čelu mjesne samouprave, ako je Hrvat, postoji i veća naklo-

nost prema hrvatskim sadržajima. No nije to uvijek tako. Nagrada pripada selu, o čuvanju i ugledu nagrade pa i susretu najselja, po rečenome, trebalo bi da skrbi poglavarstvo sela na čelu s načelnikom.

Naša su se najselja sastala 2009. u Petrovom Selu, 2010. u Kujinju, a 17. prosinca 2011. u Martincima. Na ovaj posljednji sastanak Kujinj, nositelj titule najselo, nije se odazvao!? Ni mjesno poglavarstvo ni predstavnici Hrvatske samouprave. Kako neslužbeno saznajemo, teško se dogovorio termin sastanka, koji i nije odgovarao Kujinjčanima. Napomenimo kako su u lipnju 2008. g. upravo zastupnici Hrvatske manjinske samouprave sela Kujinja potakli susret najselja, čime su se složila i ostala najselja. Susreti u Mađarskoj do sada su imali uobičajeni scenarij: okupljanje, sveta misa na hrvatskom jeziku, izložba na kojoj su se predstavljala spomenuta sela, kulturni program i druženje. Da bi tko dobio priznanje, odličje ili bilo kakvu nagradu, treba da radi vrlo mnogo, više od ostalih, ipak mnogi kažu da je lakše izboriti nešto nego zadržati dugoročno. Priznanje dobitnika i obvezuje da nadalje radi njemu dostojno.

Uime Hrvatske samouprave Petrovoga Sela Andraš Handler, u pozadini dio članica zbora Ljubičice

Danas više nego prije hrvatska najselja i ostala naselja u Mađarskoj u kojima obitavaju Hrvati suočavaju se s pitanjem modela očuvanja samosvijesti, jezika i kulture.

Premda je svako hrvatsko naselje priča za sebe s nizom svojih posebnosti uvjetovanih i objektivnim i subjektivnim elementima, sva ona, vjerujem, mogu imati i trebala bi imati jedinstven cilj i razrađenu kratkoročnu i dugoročnu strategiju glede očuvanja hrvatskog nacionalnog bića.

Upoznati se, porazgovarati, zaključiti i pokušati provesti bila bi bit susreta najselja, i u tome je njihova vrijednost u vremenu kada nam je sve teže između mnogobrojnih balova i nastupa izdvojiti trenutke za promišljanje zajedničke bolje sutrašnjice.

Branka Pavić Blažetin

Mladi članovi KUD-a Martinci

Tompanski KUD „Kolo” ove godine slavi petu godišnjicu

Uspješno veliko prelo i oživljavanje bunjevačkih tradicija

Sve do 2007. godine, kada je utemeljeno Kulturno-umjetničko društvo „Kolo”, posljednja dva desetljeća malo smo čuli za bunjevačke Hrvate u Tompi, najistočnijem gradiću u Bačkoj gdje oni obitavaju. Na posljednjim izborima za mjesne i narodnosne samouprave, 2010. godine prvi put utemeljena je i hrvatska samouprava. Nakon preklanjskog i još uspješnijeg lanjskog prela, sredinom siječnja ove godine posjetili smo Bunjevačko prelo u Tompi, gdje smo bili gosti KUD-a „Kolo”.

U organizaciji mjesnog KUD-a „Kolo”, 14. siječnja u bačvanskoj Tompi održano je uspješno Bunjevačko prelo, koje je nakon početnog pokušaja 2010. godine i lanjskoga prvog pravog prela priređeno treću godinu zaredom. Kao i lani, na prelu s naramkom, koje je ponovno upriličeno u mjesnom domu kulture, okupilo se 250-ak gostiju, a za dobro raspoloženje pobrinuo se Orkestar „Čabar” iz Baje.

Pošto je već po običaju izvedena najpoznatija preljaska pjesma „Kolo igra, tamburica svira”, čime je otvoreno i ovogodišnje prelo, uime grada Tompe i organizatora KUD-a „Kolo” okupljene goste i sudionike na početku je srdačno pozdravila voditeljica KUD-a Zorica Kubatov. Prije svega izrazila je zadovoljstvo što opet mogu biti domaćini Bunjevačkog prela i što su se okupili u tako velikom broju. –Nažalost, moramo se prisjetiti i jednog tužnog događaja, jer nas je u listopadu prošle godine tragično napustio naš član András Szakáll, dodala je Zorica Kubatov,

nakon čega su svi nazočni minutom šutnje i paljenjem svijeće ispod njegove uokvirane fotografije odali počast nekadašnjem plesaču i sviraču Društva. Kao i lani, svojom nazočnošću prelo su uveličali generalna konzulica

nima lijep provod i dobru zabavu. Prigodni kulturni program otvorila je Dječja plesna skupina, podmladak KUD-a „Kolo” s bunjevačkim dječjim narodnim igrama i plesovima, ali i pjesmama. Zatim su se predstavili domaćini, članovi KUD-a „Kolo” iz Tompe, s prepoznatljivim bunjevačkim plesovima u koreografiji voditeljice Zorice Kubatov, a u pratnji Orkestra „Čabar”. Za kratko vrijeme svoga postojanja, jer ove godine proslavljaju 5. obljetnicu, članovi domaćeg društva pokazali su zavidno plesno

umijeće, što je potvrdila i reakcija publike koja je tražila još, pa je završni dio koreografije ponovljen uz buran pljesak.

Uslijedio je nastup gostujućeg KUD-a „Zora” iz Aljmaša splotom bunjevačkih plesova te blok bunjevačkih melodija i izvedaba Orkestra „Čabar”. Na kraju su domaćini prikazali još i jednu makedonsku koreografiju, a oduševljeni gosti i posjetitelji sve sudionike nagradili

su i ispraćali velikim pljeskom. Zatim se zaplesalo kolo, sudionicima programa priključili su se i okupljeni, a u nastavku večeri goste je zabavljao Orkestar „Čabar” pa je zabava potrajala do zore.

Kulturno-umjetničko društvo „Kolo” utemeljeno je 7. ožujka 2007. godine u Tompi s radi očuvanja i njegovanja bunjevačkih tradicija, običaja, narodne nošnje i plesova uz pre-

Lajoš Gubić pokazao nam je bogato i lijepo uređene klupske prostorije

Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, gradonačelnik dr. Róbert Homoki Szabó i predstavnici mjesnih hrvatskih narodnosnih samouprava okolnih naselja, kojima su posebno zahvalili na odazivu. Gđa Kubatov članovima gostujućeg KUD-a „Zora” iz Aljmaša zaželjela je dobrodošlicu, a okuplje-

Okupljene je na hrvatskom jeziku pozdravila voditeljica KUD-a Zorica Kubatov

Dječja plesna skupina KUD-a „Kolo”

nošenje na buduće naraštaje, te jačanja međunarodnih veza. Osim toga posebno zadacima smatraju bogaćenje kulturnog života naselja, udaljenog 60 kilometara istočno od Baje, koje je 2004. godine proglašeno gradom. Mješovito društvo broji tridesetak stalnih članova, od najmlađih do umirovljenika. Najvećim uspjehom smatraju zlatnu kvalifikaciju koju su dobili 24. srpnja 2010. godine u Balatonberényu. U Domu civila imaju i vlastite klupske prostorije u kojima je izložena prikupljena predmetna baština, uz mnoštvo starih fotografija, nekadašnjih svakodnevnih uporabnih predmeta, alata, rukotvorina, nošnji i drugog.

Sve je krenulo na pokretanje jedne starije žene koju suprug, iako je bio Bunjevac, nikada nije naučio plesati, pa je samoinicijativno naučila bunjevačke plesove. Naučila je tako dobro da joj je čak i suprug pozavidio, koji je međuvremeno preminuo. Budući da je ostala sama, nakon mnogo godina, teta Margitka je prije nekoliko godina ponudila da će organizirati plesnu skupinu. Tako smo se prije gotovo pet godina utemeljili – priča nam jedan od članova društva Lajoš Gubić, rodom iz Kunbaje, s kojim smo razgovarali u spomenutim klupskim prostorijama. Kako nam uz ostalo reče, u početku su imali 12 članova, a sada ih je 22, i još 12 članova u dječjoj skupini. Međuvremeno su ostvarili mnogo nastupa, posebno u Tompi i okolnim naseljima, a sudjelovali su na raznim berbenim zabavama i prelima. Svake srijede od 18 sati imaju probe koje traju dva sata i više, a tjedan prije nastupa sastaju se gotovo svake večeri. Ne zna se pouzdan broj, ali je danas vrlo malo Bunjevaca u Tompi. Zapravo ima ih mnogo, ali se malo njih izjasnilo prigodom posljednjeg popisa, dodaje Lajoš Gubić (devetero po narodnosti, i samo šestoro po materinskom jeziku, op. a.). Međutim, kada je 2010. utemeljena mjesna Hrvatska manjinska samouprava, onda ih se čak 47-ero upisalo u registar hrvatskih birača, što pokazuje svojevršno nacionalno osvješćivanje. Do sada su im sve zabave bile uspješne, i prelo i balovi na Ivanje, uz običaj preskakanja vatre, te ljetni plesni i obrtnički tabor za djecu, koji je završio također plesačnicom. Nema ih mnogo na tim zabavama, jer je većini to pomalo strano, ali na prelu i ove godine gotovo da nema više mjesta. Ako je vjerovati prijavama, odazvalo se 236 osoba.

Od moga sugovornika saznajem da nije posrijedi registrirana kulturna udruga, nego samo jedna samoorganizirana grupa, stoga se održavaju na teret vlastitog džepa. Svatko daje doprinos prema svojim mogućnostima, iz toga se održavaju, djeluju. – Prijašnjih smo godina dobivali potporu od gradske samouprave, koja je bila vrlo skromna, a prošle i ove godine nismo dobili ništa jer za to nema sredstava. Može se reći da postoji dobra suradnja s mjesnom Hrvatskom samoupravom, međusobno se pomažemo – zaključuje gospodin Gubić, koji ne govori bunjevački. Prvi put su

puno radili na promidžbi, lani već manje, a ove godine i nije trebalo, dovoljna je bila samo obavijest o prelu i o tome gdje se mogu nabaviti ulaznice. A kako su nabavili nošnju, odgovara da nisu imali ništa, stoga su skupili od starijih ljudi u mjestu, a što nisu uspjeli, to su nabavili iz okolice susjedne Subotice, gdje živi znatno više Bunjevaca, a imaju i prijateljsko društvo. Oni su im u tome puno pomogli. S druge strane kupili su materijal, šivali i napravili što im je nedostajalo. Zapravo u klasičnom smislu nemaju voditelja, Zorica Kubatov već četvrtu godinu vodi Društvo, podučava plesove, ali sve druge poslove oko djelovanja uvijek on obavlja. Na prvome mjestu njeguju bunjevačke plesove, imaju i jednu makedonsku koreografiju, a sada uče i jedan dalmatinski ples za koji im je potrebno još oko dva mjeseca vježbanja kako bi mogao biti izveden na pozornici. Mještani su oduševljeno primili osnivanje KUD-a „Kolo”, što pokazuje i veliki pljesak za vrijeme i nakon nastupa na prelu. S obzirom na podrijetlo, pučanstvo Tompe vrlo je miješano, mnogo je narodnosti, ali su one malobrojne – reče na kraju Lajoš Gubić.

Kako nam reče voditeljica KUD-a „Kolo” Zorica Kubatov, koja je podrijetlom iz Aljmaša, prema njezinu saznanju, nakon dva deset godina stanke oživljen je rad bunjevačke plesne skupine. Nekoliko oduševljenih Bunjevaka i Bunjevaca pokrenulo je osnivanje plesnog društva. Najprije ih je podučavala jedna voditeljica iz Čikerije, a bile su sačuvane uglavnom i nekadašnje nošnje koje su ostale otprije dvadeset godina. Tako su otpočetak imali priliku da nastupe i na pozornici, što je za rad i opstanak Društva vrlo važno. Nakon godinu dana voditeljica je otišla, tako je na zamolbu ona preuzela grupu koju već četiri godine vodi. Plesno društvo ove godine proslavlja 5. obljetnicu, koju 8. ožujka ili oko Dana žena planiraju na neki način obilježiti, vjerojatno organiziranjem plesačnice, a možda prikazivanjem najnovije koreografije dalmatinskih plesova. S obzirom da je planirani jubilej vrlo blizu prelu, ne žele veliku priredbu, jer nije sigurno da se u tako kratkom roku ponovno može napuniti dvorana. Kada su preklani prvi put organizirali prelo postojala je bojazan koliko će ih se okupiti, ali je svatko nastojao mobilizirati svoju užu okolinu, najbližu rodbinu i prijatelje. Lani je prelo već opravdalo sva očekivanja, a ove godine mnoge osobe ponovno su nazočne. Ono na što su trošili do sada, to su nove nošnje, jer one koje su imali prilično su dotrajale. Sredstva za to uspjeli su nabaviti putem

Svi sudionici programa ovogodišnjeg prela zajedno su otpjevali preljisku pjesmu «Kolo igra, tamburica svira», u pratnji Orkestra „Čabar”

natječaja, kao što su dali sašiti nošnju i za dalmatinsku koreografiju. Nešto prihoda imaju od članarine, od čega su kupili makedonsku nošnju, koju su nabavili iz Subotice od jednog društva koje je prestalo s radom. Bal se doista samofinancira, od ulaznica nastoje platiti orkestar, a usto užasno mnogo rade dobrovoljno, uz novčani doprinos i društveni rad, od pripremanja kolača do uređivanja dvorane i pospremanja klupskih prostorija te svega drugog što inače ne bi mogli isplatiti. Trenutno imaju dvadesetak odraslih članova, a u dječjoj skupini, koja je pokrenuta prije tri godine, ima 12 stalnih članova. Za njih su blizu grada na jednom salašu organizirali petodnevni Kolo-tabor, uz razna zanimljiva zanimanja. Mnogo je pedagoga u njihovu krugu, mnogo toga dobili su u dar, svatko im je puno pomogao.

Nakon uspješnog prela, članovi KUD-a „Kolo” u Tompi počeli će pripreme za obilježavanje okruglog jubileja.

S. B.

BIKIĆ – U suorganizaciji mjesne Hrvatske i Seoske samouprave, 10–11. veljače 2012. godine u Bikiću će se prirediti Hrvatski dani. U okviru hrvatske priredbe 10. veljače u mjesnom domu kulture, s početkom u 17 sati, otvara se hrvatska etnografska izložba, a od 18 sati slijedi kazališna predstava u izvođenju vojvođanskog HBKUD-a «Lemeš» s naslovom Stipanova princeza. Idućega dana, 11. veljače, u seoskoj športskoj dvorani, s početkom u 18 sati, priređuje se Prelo bez granica na kojem nastupaju Stipan Đurić, KUD «Tanac» i Orkestar «Vizin» iz Pečuha, HBKUD «Lemeš» iz vojvođanskog Lemeša (Svetozar Miletić) te Tamburaški sastav iz Bikića.

Hrvatski će se dani ostvariti u okviru IPA programa o prekograničnoj suradnji Mađarske i Srbije, pod motom Dobri susjedi za zajedničku budućnost. Projekt se ostvaruje supotpomom Europske Unije.

MARTINCI – Dana 3. veljače, s početkom u 20 sati, u domu kulture priređuje se plesačnica. Za glazbenu podlogu brine se Orkestar Vizin.

Izašao trojezični Hrvatski iseljenički zbornik 2012

Suvremeno iseljeničko stvaralaštvo

Hrvatski iseljenički zbornik – ur. Vesna Kukavica,
Hrvatska matica iseljenika, Zagreb, 2011, 408 str.

Novi broj Hrvatskoga iseljeničkoga zbornika za 2012. donosi 34 samostalnih autorskih priloga o suvremenim jezičnim i kulturnim tendencijama među raznovrsnim stvarateljima naših korijena, koji djeluju u dvadesetak zemalja svijeta. Priloge su pisali stručnjaci mlađega naraštaja sa sveučilišta iz Zagreba, Rijeke, Pečuha, Melbournea i Toronta, te ugledni publicisti, pretežito s migrantskom pozadinom.

Prilozi su razvrstani u osam tematskih cjelina: *Znaci vremena*, *Kroatistički obzori*, *Mostovi*, *Povjesnica*, *Baština*, *Duhovnost*, *Znanost* i *Nove knjige*.

Grada ovogodišnjega sveska, koja opseže 408 stranica, ilustrirana je s 80 fotografija i šest tabela.

Serijska, stručno-popularna publikacija, kojoj je nakladnik Hrvatska matica iseljenika, u 56. je godištu izlazenja, a njezin nakladnik ulazi u 61. godinu uspješnoga djelovanja izvan domovine. Izrastavši na tradiciji najčitanijih hrvatskih knjiga 19. i 20. stoljeća, ilirskih *Danica* i preporodnih kalendarskih knjiga, HIZ uobičajeno sadrži priloge raznorodnog sadržaja i različitoga stručnog dosega.

Tako u ovome godištu HIZ ima šest izvornih znanstvenih radova koje prati bibliografija, 19 stručnih članaka i tri prikaza suvremene iseljeničke književnosti, te četiri priloga iz domovinskoga kulturnog života, uz dva intervjua iz Kanade.

Suvremene su migracije prepoznate kao izazovna, i ekonomska, i kulturna, kategorija, što je vidljivo u Hrvatskom iseljeničkom zborniku od kada ga zadnjih 12 brojeva uređuje Vesna Kukavica. HIZ 2012. podjednako zainteresirano prati one ljude koji su putovanja odabrali kao stil života, migrante na inozemnim tržištima rada (ki radnike i mobilne znanstvenike koji odlaze u tehnološki naprednije zemlje) do naraštaja hrvatskih potomaka koji žive na raznim meridijanima od Aljaske do Ognjene zemlje pa sve do Australije i Novoga Zelanda. Iz godine u godinu evidentno je da HIZ nastoji prerasti u suvremenu publikaciju namijenjenu heterogenim grupama milijunskoga hrvatskoga iseljeničtva, i to na hrvatskome, engleskome i španjolskome jeziku.

Među priložima izdvajamo studiju Jima Hlavaca (Melbourne) o *Jezičnoj politici i praksi u višejezičnoj Europi*. Osobite je vrijednosti priloge o *Učenju inojezičnoga hrvatskoga* Lade Kanajet Šimić, Matičine suautorice prvoga *Hrvatskoga internetskoga tečaja*. Članak donosi sustavan pregled udžbenika za učenje hrvatskoga jezika kao stranoga. *Dječju književnost Hrvata u Mađarskoj* i njezine

suvremene tendencije ocjenjuje Stjepan Blažetin (Pečuh). Perspektivnu ekološku pjesnikinju mlađega naraštaja iz Montreala Katiu Grubišić, znanu kao priređivačicu jedinstvene bibliografije *Croatian Literature in English* (Školska knjiga, Zagreb, 2007) opisala je Aparna Sanyal (Montreal).

Prenosimo esej pjesnika i esejista Stjepana Blažetina (48), koji je nedavno objavio suvremenu antologiju hrvatske dječje poezije u Mađarskoj pod naslovom *Sjajna igra* – kojom je prigodom opisao nove tendencije u književnosti Hrvata u Mađarskoj. U toj antologiji sastavljač, inače sveučilišni profesor s Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Pečuhu i novi ravnatelj tamošnjega hrvatskoga Znanstvenog zavoda, upućuje na stvaralaštvo osam autora i autorica koje smatra estetski bitnim i izvan manjinskoga kruga. Te pjesnikinje i pjesnici jesu: Marija Vargaj, Mate Šinković, Marga Šarac, Marko Dekić, Ljudevit Škrapić, Stipan Blažetin, Jolanka Tišler i Đuso Šimara Pužarov.

Iz riznice jezične biografistike, nove lingvističke discipline, zanimljiva je studija Aleksandre Ščukanec pod naslovom *Jezične biografije gradišćanskih Hrvata*. Teatrološku studiju o autentičnome pučkom kazalištu u Gradišću u zborniku je napisala Anđelka Tutek. Iz povijesti književnosti u dijaspori izdvajaju se priloge Božidara Petrača o dvostrukom egzilantu pjesniku Viktoru Vidi koji je skončao u Buenos Airesu, uvrštenom nedavno u *Stoljeća hrvatske književnosti* Matice hrvatske, te izvorni znanstveni rad riječke kroatistice dr. Estele Banov Depope o *Kalendarskim knjigama američkih Hrvata* – koji

otkriva niz nepoznatih činjenica iz hrvatske kulturne povijesti 20. stoljeća u SAD-u.

Autorica Val Colic Peisker (Melbourne) u izvornome znanstvenom članku opisuje *Hrvatsku zajednicu u Australiji na početku 21. stoljeća*, izdvajajući dominantne sociokulturne pokazatelje među našim suvremenici na tom kontinentu, koji postaju australska srednja klasa zahvaćena i prirodnim procesima akulturacije.

Novinarica Hrvatskoga radija Eliana Čandrlić u Zborniku opisuje mnogobrojne kulturne, obrazovne, znanstvene i gospodarske projekte koji su iz susjedstva osvojili potporu iz IPA prepristupnog fonda Europske Unije, i to u suradnji s partnerima iz hrvatskih manjinskih zajednica srednje i jugoistočne Europe. Sretnici iz naših autohtonih manjinskih zajednica koristit će se bespovratnim sredstvima za odobrene projekte sve do 2013. godine. Uz partnere iz Slovenije, s mađarske strane sudjeluju partneri iz triju županija, i to Zalska, Šomodska i Baranjska. S hrvatske strane partnerstva se u IPA projektima prihvaćaju neprofitne udruge iz osam sjevernih hrvatskih županija, a među njima je najuspješnija u povlačenju sredstava Osječko-baranjska. Pomurski su Hrvati iz Mađarske dosad najuspješniji u pisanju projekata za sufinanciranje iz fondova EU među korisnicima iz zemalja u kojima žive hrvatske manjinske zajednice u regijama srednje i jugoistočne Europe, za što primaju i priznanja iz matične zemlje.

Nedavni umjetnički poklon iz Austrije zagrebačkoj *Modernoj galeriji* jedinoga portreta najstarije hrvatske skladateljice Dore Pejačević, koji je naslikao znameniti Maksimilijan Vanka 1917. g., potaknula je uredništvo za izgled naslovnice u znak zahvale darovatelju Theodoru Lumbe (89), skladateljičinu sinu nastanjenom u Beču.

Mariana Matković

Trenutak za pjesmu

Damir Šodan

Rainspotting

gledaš njegova leđa
dok nestaju u vinogradu.
pred njim je jedan prokletu stvaran posao.
u metalnim kantama modra galica
(ili nešto slično otrovno i korisno.)
oko njega brda, humus, kamenje
i sve ostalo što tvori
smiren i opipljiv predio.
a ti – sve što si prehadao
prehadao si da bi se pribrao.
i sad se klanjaš svakom trsu
kao da je neko pogansko božanstvo
koje je netko jednom davno
baš tu zakopao.
malo niže, u kutu slike,
on se najednom uspravlja
i prostire veliku, grubu ceradu.
nebo nad njim gladi
svoje bjelosvjetske brkove.
i tek tad progovori
– kiša će.

Dr. Ernest Eperjessy dobitnik odličja „Vitez mađarske kulture“

Iz dvanaest država dvaju kontinenata pristigli su gosti na XVI. galu Dana mađarske kulture održane 22. siječnja u svečanoj dvorani budimpeštanskog hotela Corinthia. Temeljem nominacija civilnih organizacija i samouprava, u sklopu priredbe trideset i pet osoba iz deset zemalja preuzelo je odličje „Vitez mađarske kulture“ ili „Vitez svestrane kulture“, za njegovanje kulturnog nasljeđa i za napredak međunarodne kulturne suradnje. U sklopu ovogodišnje svečanosti, kao počasni gost, predstavila se mađarska kultura u Australiji.

Istaknutu priredbu oživila je Zaklada za mađarska naselja 1998. godine kao dar tisućljetnoj mađarskoj državi. Na obredu primanja kandidata u redove Viteza na istaknutom je mjestu replika mađarske Svete krune, a vitezovima se uručuje plaketa, spomenica i srebrni broš, te im se ime upisuje u Zlatnu matičnu knjigu vitezova mađarske kulture. U narečenoj knjizi 496. osoba je dr. Ernest Eperjessy. Kako se u obrazloženju navodi, g. Eperjessy između 1948. i 1964. godine bio je učitelj na salašima kod Tiluša (Órtilos) i Legradske Gore (Szentmihályhegy). Uz učiteljski posao, u Podravini i Zselicségu prikuplja etnografsku i jezičnu građu te vodi folklornu skupinu. Potom dvadeset i dvije godine dužnosnik je Ministarstva prosvjete, gdje radi za razvitak kultur-

nog života narodnosti u Mađarskoj te organizira mnoštvo domaćih i međunarodnih manjinskih konferencija. Do sada je objavio više od sto znanstvenih publikacija i šest samostalnih izdanja. Urednik je sto trideset etnografskih svezaka. U mirovinu je otišao kao suradnik programa za inozemstvo pri Mađarskom radiju. Jedan je od prvih podupiratelja obnove crkve na brdu Legradske gore. Od 2009. godine počasni je građanin sela Tiluša. Priznanje „Vitez mađarske kulture“ dodjeljuje mu se za životno djelo na polju njegovanja kulturnog nasljeđa. Među ostalim, titula „Vitez mađarske kulture“ posthumno je dodijeljena svećeniku, vojnom kapelanu Dezideriju Liki (Zagreb), te „Pehar nasljeđa“ zagrebačkom Društvu mađarske kulture „Endre Ady“. Čestitamo dr. Ernestu Eperjessyju i želimo dobro zdravlje te ustrajnost.

k. g.

Dr. Ernest Eperjessy s Anicom Kovač, ravnateljicom keresturske škole i "Vitezom mađarske kulture" i Csabom Budaiem, vijećnikom keresturske mjesne samouprave. Foto: Karlo Kóvágó

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Sjećanje na nekadašnje uskrсне blagdane

Naši su stari znali i postiti i moliti

Poslije poklada počeo je post. Svakog petka u crkvi su molili Križni put. Za vrijeme posta je se samo grah, kisela čorba, sir i mlijeko. Postilo se četrdeset dana, čak ni masno nisu jeli. U to doba još nije bilo električne struje, svijetlile su petrolejke, a štednje radi predvečer se ložila peč pa je vatra i svijetlila. Bio je običaj da se susjedi i rodbina uvečer posjećuju, razgovaraju. Žene su prele kudjelju, a djevojke heklale čipke na oplećak koji su vezle preko zime za Cvjetnicu i za Uskrs. Još kada je moja staramama živjela, i stare i mlade žene nosile su narodnu nošnju. Na Cvjetnicu su u oplećku išle u crkvu. Muškarci su nosili bijele košulje i crne baršunaste hlače.

Na Veliki četvrtak i Veliki petak obitelj je išla u crkvu. Na Veliki petak šarali su jaja, po 50–60. U subotu se kuhala šunka za blagovanje poslije dugoga gladovanja. Svi su u subotu išli na uskršnuće u crkvu. Žene su obukle svilu i oplećak s jaspricama, na glavi su imale zlatom vezene kapice. Na uskršno jutro u kotaricama, pokrivenim lijepim otarkom, nosila se u crkvu šunka, kuhana kobasica, kuhana jaja. Ujutro u šest sati jelo pripremljeno za Uskrs se svetilo. Žene su molile Kronicu, svećenik je posvetio jelo, a žene su ga darivale šarenim jajima. Posvećena šunka se jela s ljutim hrenom i kuhanim jajima. Poslije blagovanja rodbina je išla čestitati Uskrs. Obvezno se išlo na svetu misu nakon koje je slijedilo darivanje. Kume i kumovi su darivali svoju kumčad koju su nosili na krštenje.

(...)

Anka Popović-Haffner
(Hrvatski glasnik, 2002/12)

Dani hrvatskog velikana Nikole Tesle

Predavanjem Mladena Martinisa «Tesla u kvantnoj medicini» 30. siječnja počinju Dani Nikole Tesle u zagrebačkom Tehničkom muzeju, a traju do 3. veljače. Program završava kazališnom predstavom «Radio Tesla» kazališta Tvornica lutaka. Izumitelj Nikola Tesla rodio se 1856. u Smiljanu, a umro 1943. u New Yorku. Izumitelj je na području elektrotehnike i radiotehnike, a patentirao je 700-ak izuma, među kojima se ističu cjelovit sustav proizvodnje, prijenosa i primjene izmjeničnih višefaznih struja, medicinska primjena visokofrekventnih struja, radiolokacija, radar i daljinsko upravljanje. Projektirao je i na niagarskim vodopadima izveo prvu hidroelektranu na izmjeničnu struju.

Bogatstvo...

Udvarac Blaško Drinóczi
i Katoljac Zoran Živković

BEOGRAD – Na 10. Europskom prvenstvu u rukometu, koje je od 15. do 29. siječnja održano u Srbiji, Hrvatska je u borbi za treće mjesto, savladavši Španjolsku s rezultatom 31 : 27 (13 : 12), osvojila brončanu medalju, ujedno deseto odličje na nekom velikom natjecanju. Među 16 najboljih na Starom kontinentu nadmetala se i Mađarska, koja je nakraju osvojila 8. mjesto. Zanimljivo je da su u drugom krugu natjecanja Hrvatska i Mađarska odigrale neodlučeno 24 : 24. Iako je Hrvatska već prije osigurala ulazak u poluzavršnicu, Mađarska je eventualnom pobjedom bila u mogućnosti da se bori za 5. mjesto. U završnom susretu Danska je u Beogradu pobijedila Srbiju 21 : 19 (9 : 7), te nakon 2008. drugi put osvojila naslov europskih prvaka.

KAŠAD – Kako donosi program na hrvatskom jeziku Mađarskog radija, u Kašadu je potkraj prošle godine utemeljena civilna udruga «Za Kašad», čiji su članovi stanovnici Kašada, i oni koji danas ne žive u Kašadu, a rodom su iz toga malog baranjskog naselja naseljenog Hrvatima Šokcima, smještenog na najjužnijoj točki Mađarske. Za predsjednicu udruge izabrana je Zlata Antolović, a 3. veljače će se održati prvi sastanak na kojem će se utanačiti godišnji program aktivnosti.

KOLJNOF – Osnovna škola „Mihovil Naković“ u dotičnom selu, 9. februara, u četvrtak, u 11 uri će službeno završiti buševičko-koljnofski školski projekt, u kom okviru jedan mjesec dugo su pedagogi iz partnerske škole potpomagali podučavanje hrvatskoga jezika u ovoj školi. Na svečevanje su pozvani ravnatelj Vukovinske škole, Krešimir Matašin i Tihana Radojčić, savjetnica Agencije za odgoj i obrazovanje.

BUDIMPEŠTA – Na poziv Hrvatske narodnosne samouprave XV. okruga, mohački bušari dolaze u glavni grad potjerati zimu. Dana 11. veljače u Rakošpalotanskome muzeju (Budimpešta XV, Pestújhelyi út 81) od 14 sati nastupa KUD Zora i sastav Poklade. Potom je pohod bušara do Doma zajednice (Budimpešta XV, Szűcs István utca 45), gdje je od 17 sati plesničica hrvatskih plesova uza svirku tukuljskog sastava Kolo.

Veselica i ples do zore

Po dobro iskušanom receptu od lani, organizator budimpeštanskoga Hrvatskog bala, Hrvatska samouprava grada Budimpešte, ništa nije dopustila slučajnosti. Naime Hrvatski bal 13. siječnja priređen je u auli restorana TreffOrt, svirala su dva sastava, TS Siget i Pinkica, a bal je tradicionalno otvorila Hrvatska izvorna plesna skupina iz Budimpešte sa splitskim plesom i spletom bunjevačkih plesova.

Predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh s načelnikom grada Trogira Damirom Riljem

Iako je bio petak 13., domalo dvjestotinjak gostiju odazvalo se pozivu. Nazočne je pozdravila predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh, među inima drugog tajnika Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Borisa Golubičića, generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu Pancirov, vojnog atašea Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti Darka Kerešu, budimpeštanskog dogradonačelnika Miklósa Csomósa, predsjednika Hrvatske državne samouprave Mišu

Heppa, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj Josu Ostrogonca, v. d. ravnateljicu HOŠIG-a Anu Gojtan te, ne u posljednjem redu, izaslanstvo grada Trogira, na čelu s gradonačelnikom Damirom Riljem. Dobrome raspoloženju nije zasmetalo da su pojedini trebali stajati, jer su zaboravili potvrditi svoj dolazak. Ali uvijek je bilo praznih mjesta jer se neprestano vrtjelo kolo na tamburašku glazbu TS Siget, plesalo se na pop-rock uspješnice hrvatskih sastava u Pinkičinoj izvedbi. Nakon nekog vremena jedva je bilo mjesta za ples. Ali bal ne bi bio pravi bez dalmatinskih melodija. Pinkici se pridružio i gradonačelnik Trogira g. Rilje te otpjevao nekoliko pjesama. Jer, kako reče, „tko pjeva, zlo ne misli“. Kod švedskoga stola nudilo se ukusno jelo, od riba, pečenja, paprikaša, sarme, do salata, ne govoreći o izvrsnom desertu. Te su večeri svi trebali zaboraviti suvišne kilograme. U sklopu Hrvatskog bala g. Rilje uručio je darove tisućljetnoga grada predsjednici Anici Petreš Németh, u nadi da se dobra suradnja između njegova grada i Hrvata u XI. okrugu nastavlja.

Veselilo se još i iza pola noći, a oni ustrajni plesali su sve do zore. Vidimo se i sljedeće godine, možda na drugome mjestu jer, kako organizatori najaviše, zbog velikog odaziva trebaju odabrati veće mjesto.

k. g.

Hrvatska izvorna plesna skupina iz Budimpešte

Opatija kulturni partner Balatonfüreda u 2012. g.

Sporazum o kulturnoj suradnji Opatije i Balatonfüreda potpisali su načelnik grada Opatije Ivo Dujmić i načelnik grada Balatonfüreda István Bóka

U Balatonfüredu je 20. siječnja potpisan sporazum o kulturnoj suradnji zbratimljenih gradova Opatije i Balatonfüreda za 2012. g. Potpisali su ga načelnik grada Opatije Ivo Dujmić i načelnik grada Balatonfüreda István Bóka. Uz brojne uzvanike iz javnog i kulturnog života grada, potpisivanju je sudjelovao i hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Ivan Bandić. Istoga dana u Galeriji «Kisfaludy» otvorena je izložba «Opatija – biser Jadrana», opatijske uspomene građana Balatonfüreda na fotografijama, koju je otvorio počasni građanin Opatije, zastupnik Skupštine grada Balatonfüreda Miklós Takács. Opatiju i Balatonfüred veže povelja o suradnji još od 1996. g. Temeljem potpisanoga sporazuma, do ko-

jeg je došlo na poticaj Balatonfüreda, ostvarit će se niz programa, tako će Opatija biti počasni gost poznatog Anna bála u Balatonfüredu. G. Bóka reče kako je Balatonfüred prije tri godine uveo praksu kulturnoga gostovanja nekoga grada, što podrazumijeva da izabrani grad u Balatonfüred šalje svoje predstavnike i umjetnike te dobiva priliku predstaviti se za vrijeme njihovih manifestacija. Ovu je suradnju pohvalio i veleposlanik Ivan Bandić koji je napomenuo da mu je drago što dva turistička bisera Hrvatske i Mađarske ovako usko i iskreno surađuju. Uz kulturnu suradnju Opatija će se u travnju predstaviti kao poseban gost na turističkom sajmu u Vespriimu, donosi portal grada Opatije.

Foto: József Gazsi

Hrvatski veleposlanik u Mađarskoj Ivan Bandić pozdravio je nazočne

Novogodišnji koncert u Kačmaru

Nastupili i gosti iz Ljutova

Dana 15. siječnja 2012. godine održan je zajedno 6. novogodišnji koncert u crkvi Ivana Nepomukog u Kačmaru. Ovaj je koncert priređen u suorganizaciji seoske, mjesne hrvatske i njemačke narodnosne samouprave. Na koncertu su sudjelovali: tamburaška sekcija HKUD-a „Ljutovo”, voditelj orkestra Marinko Šimić,

njemački crkveni pjevački zbor iz Aljmaša, voditelj István Aradi, i harmonikaški orkestar Kačmara i Madarosa, voditelj István Geiger.

U lijepo sastavljenom programu tamburaškog orkestra bilo je nekoliko crkvenih pjesama, narodnih pjesama iz Bačke i novijih pjesama iz Hrvatske, koje su otpjevali solisti Bernardica Vojni Mijatov, Dajana Sloboda i Martin Vojni Mijatov iz Tavankuta.

Nakon programa članovi orkestra i pjevačkog zbora pozvani su na zajedničku večeru, koja je protekla u dobrom raspoloženju u blagovaonici kuhinje mjesne samouprave.

Teza Balažić

„Đakovački bušari”

Pokladna manifestacija 18. „Đakovački bušari” ustrojiti će se 4. i 5. veljače 2012. godine. Ona oživljava pokladne običaje, pjesmu, ples i ludost kroz ulice grada, a svi su građani pozvani da budu dio bušarske povorke i pokladnog veselja. Kako saznajemo, poziv na manifestaciju upućen je i mohačkim bušarima, članovima Čitaonice mohačkih Šokaca. Sama manifestacija sastoji se od Pokladnog gastro festa – „Mrsna i nemrsna jela kroz poklade i korizmu” te ocjenjivanja i kušanje kobasice (4. veljače) i središnjeg događaja – Pokladne povorke (5. veljače).

U pokladnoj povorci 18. „Đakovačkih bušari” sudjelovati će 70-ak skupina. Obuhvaćena je cijela Hrvatska, od Župe Dubrovačke, Omiša, Solina, Rijeke, Čavala, Krka, Crnog Luga, Nove Gradiške, Vardarca, Topolja, Gajića i, naravno, Đakova i Đakovštine. Na ovogodišnje „Đakovačke bušare” pozvani su i sudionici iz Mađarske, Slovenije i Makedonije. Očekuje se oko četiri tisuće sudionika.

MOHAČ – Predsjednik Hrvatske samouprave grada Mohača Stipan Filaković darivao je učenike hrvatske skupine u Széchenyievoj osnovnoj školi, koji su se odužili prigodnim kulturnim programom za Božić, a na radost svojih roditelja, baka i djedova. Svojom nazočnošću svečanost je uveličala i Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, koja je odala priznanje za uspješnu nastavu hrvatskoga jezika.

DARANJ – Mjesna samouprava i udruge toga naselja 11. veljače organiziraju Podravsko svinjokolje. Cilj je te priredbe, koja se po drugi put organizira, promidžba domaćih mesnih proizvoda. Priređuje se natjecanje u svinjokolju na koje se mogu javiti desetočlane družine s iskustvom izradbe mesnih proizvoda. Natjecanje će popratiti i kulturni programi.

SUMARTON – Kulturno-umjetničko društvo Sumarton 4. veljače održat će svoju redovitu skupštinu u mjesnom domu kulture. Sagledat će se dosadašnji rad Društva u prethodnoj godini, predsjednik će izvjestiti o gospodarenju organizacije, te će se donijeti odluke za aktivnosti u 2012. g.

KERESTUR – Općeobrazovno središte „Nikola Zrinski” 4. veljače, s početkom u 15.30 sati, priređuje karneval, i srdačno poziva sve zainteresirane da posjete fašnički bal. Također ta ustanova, u suradnji s mjesnim udrugama, na fašnički dan, 21. veljače, organizira povorku po cijelom naselju, prema tradicionalnim običajima, u starim maskama i s tradicionalnim pomurskim krafnama.

Putopis iz Bosne i Hercegovine

Carstvo najlipših oblakov, minaretova i nemirnih narodov

Lagala bi, ako bi zamučala, s kojim nestrpljenjem znatizeljnom sam čekala ljetno spravišće s Bosnom i Hercegovinom. Prlje boja sam dva tajedne kot studentica boravila u Sarajevu na jezičnom seminaru, kade sam si obećala na Bašćaršiji, vratit ću se. Cijelo vrime dokle je durao boj, bolila mi je svaka slika iz srušenoga grada, oduravala sam svakoga snajperista, koji je podmuče pucao s okolišnih brigov na nevine žrtve u tako dugoj, tako nerazumljivoj opsadi. Ova država je vik bila zemlja muke, povijesnih sukobov, s krvlju zatopljeno tlo. Tijekom boja sam se upoznala u Kermendu s Bosanci, ke bigunce su masovno simo doselili Talijani, ki su im dali djelo u firmi za cokole. Privatniki iz Sarajeva (rodom iz Sandžaka), čiji zemljak pred kratkim je začeo pucati na američko veleposlanstvo u Sarajevu, bojna ljeta su takaj ovde pri nas izvlikli s malim dohotkom za kamioni. Prijatelji su se za bojem domom odselili, tako nam je odrizan vas konac komunikacije. Uprav pred mojim putovanjem s Koljnofci u Kiseljak, dali su mi znak života, prik Interneta. Do Bihaća sam dospila negde na samom početku mira s jednom sambotelskom firmom ka je htela sudjelovati u obnovljenju samoga grada. I odonda, samo u srcu sam nosila „Bosnu moju“, otkud potječu i moji pradidi, po zviranjku Enciklopedije hrvatskih prezimen. Zato me je istinski obradovao koljnofski načelnik Franjo Grubić, kad me sredinom julija pozvao na izlet u sridnju Bosnu, sve do njevih novih prijateljev, u Kiseljak.

Koljnofska „ekspedicija“ je krenula par ur kasnije za polnoći 19.julija, prik Daruvara, Pakraca, Okučana, Novoga Varoša, kade za brojnim kilometari popijemo prvu kavu. Za Slavonskim Brodom na informacijskoj tabli piše da do Sarajeva imamo 196 km, onda do hrvatskoga grada Kiseljak, još kih 160 km. Kad s velikim zdihom projdemo prik hrvatsko-bosansko granice, ne manjim presenećenjem zamemo upamet da Bosanskomu Brodu nij traga, piše samo Brod ter na ćirilici lebdi

pred našimi oči da smo dobrodošli u Republiku Srpsku. Slijedi balkanska idila, uglavnom s opustošenimi pokrajinami, zanemarenimi grun-ti, srušenimi hižami. Ne smi se fotografirati, upozarava nas informacijska tabla, gvišno za turiste. Bože moj, komu bi palo

varošov Republike Srpske, samo od sebe razumljivo, ista je panorama kot i prlje. Smetlje svagdir, potrošene, zanemarene hiže s hrdjavim plotom, siromaštvo ti nije za negirati. Pred nami se solidno vozi mali teretnjak, nosi na ob-

iz nedavnoga boja. Topčić polje smješćeno je na rijeki Bosne, ka nas vjerno prati uz cestu, kudgod skrenemo s našim vozilom, koje je nakinćeno s ugarskim narodnim motivom, ćrljenimi kiticami. Pravoda se i zavolj toga obrnu za nami pišaki. Polag Zenice vidu se fundamenti budućega autoputa koji će jednom, kad bude gotov, i presići državu, od Bosanskoga Broda do Metkovića. Na lijevoj obali rijeke Bosne, u središću sridnjobosanskoga ugljenoga bazena se nalazi Termo-elektrana Kakanj. Visoki dimnjak kot jedan zmaj riga u visinu dim. U srednjobosanskom kantonu toćno za ćetnajsturnim putovanjem, u 15.40. nam odlahne na srcu.

- Timea Horvat -
(Nastavak u sljedećem broju)

napamet ovde bilo što slikati, pitam se. Najćešće hasnovane rećenice su na javni zgrada, zemlja, skoro svagdir: *Prodaje se!* Kako se sve diblje rivljemo u tijelu BiH, sve ćešće zastaje nam pogled na slici: na pravoj strani pravoslavna crkva, a na lijevoj strani puta se prostire džamija. Srpska zastava bode nam oči ter ćirilica. Dokle putujemo na njevom području, imamo u sebi neku napetu opreznost. U Doboju, u jednom od većih

razu veliku reklamu za KISELJAK. Sprohadjamo ga, i veselimo se da se morebit približavamo k našemu putnomu cilju. To svi već jedva čekamo, ne sumljajući nimalo da još stoji pred nami dost kilometarov. Restoran Havana, diskoteka Banana, Chicago motel sve nam je uz cestu, i smijemo se, kako se je cijeli svit

doselio u Bosnu. Kad zagledamo plakatu hrvatskog benda Colonia, s pogibelno seksi pjevaćicom Slavonkom, ćrljene trake Karlovačkoga piva, znamo da smo zašli „domom“, ali bar na vlašće područje. Od Zenice 36 km, leti s nami dalje autobus. Prodavaonicu Dallas pravoda ne ostavljamo prez komentara. Grad Žepce leži u ćudnesnoj dolini na prekrasnom mjestu u centralnoj Bosni. Na vrhuncu briga se upametzame prvi bijeli križ

Zaklada Matije Kovačića

Potpora je dobrodošla

Stipan Pavković

Zaklada za pomaganje srednjoškolaca i studenata, šokačke mladeži iz Mohača, koju je 1994. g. utemeljio pokojni učitelj Matija Kovačić, raspisuje natječaj za mohačku hrvatsku djecu od samoga utemeljenja, od 1995. godine, što je i bila želja pokojnog učitelja Matije Kovačića koji je još za života dio svoga imetka uložio i tako utemeljio spomenutu Zakladu. Zakladom upravlja sedmero-

člani kuratorij, na čelu s predsjednicom spomenute Zaklade Marijom Prakatur. Kuratorij Zaklade za školovanje šokačke mladeži, 17. prosinca 2011. godine, primjereno praksi, u svečanim je okvirima dodijelio stipendije iz Zakladina fonda učenicima i studentima koji su se natjecali 2011. g. Ukupno je dodijeljeno 170 tisuća forinti: natjecateljima u kategoriji učenika srednjih škola od četiri do deset tisuća, studentima od četiri do petnaest tisuća forinti. Jednokratne stipendije, koje su dodijeljene po utvrđenom bodovnom sustavu u kojem se ocjenjivalo znanje hrvatskoga jezika, nazočnost na hrvatskim priredbama, ocjene iz pojedinih predmeta, uručila je predsjednica Marija Prakatur.

Izradio: Dijana Kovacić iz Fiečhaza

G. 2011. natjecalo se šesnaest učenika i studenata od kojih je njih petnaestero (osam studenata i sedam srednjoškolaca) i dobilo stipendiju. O tome je odlučio kuratorij Zaklade što ga čine udovica Matije Kovačića, gospođa Margit Kovačić, Mišo Hepp, Marija Prakatur, Marija Nemet, Eva Sajčan, Anita Madlič i Andrea Janković.

Prošlo je već dvanaest godina od smrti Matije Kovačića. Na prigodnoj svečanosti sjetili su se pokojnog učitelja. Okupili su se u zgradi mohačkog poglavarstva gdje je priređena prigodna svečanost i podijeljene su stipendije. Nazočne je biranim riječima pozdravila gđa Prakatur, a potom se Marija Barac sjetila čike Matije. Učenica Evelin Serencse kazivala je stihove Matije Kovačića «Hrani ptice», Aleksandra Jevtić čitala je ulomak iz proznog napisa Advent Branke Pavić Blažetin, a harmonikaš Stipan Pavković izveo je glazbeni blok.

- hg -

9. Natječaj književnih i novinarskih radova

Zlatna ribica

Hrvatska matica iseljenika – podružnica Rijeka organizira nagradni natječaj za učenike hrvatskih dopunskih škola, te za učenike koji uče hrvatski jezik u drugim oblicima organiziranoga učenja materinskoga jezika u inozemstvu.

Teme Natječaja za književne radove:

– Za dobnu skupinu od 6 do 12 godina: *Pahuljice padaju*, ili *Najluđa igra*, ili *Kako bih se ponašao/la kao roditelj*;

– Za dobnu skupinu od 13 do 15 godina: *Pismo dragoj osobi*, ili *Božić u mojoj obitelji*, ili *Život bez mobitela*;

– Za dobnu skupinu od 16 do 18 godina: *Mirisi i okusi Hrvatske u mom domu*, ili *Mi smo medijska generacija*, ili *U mojoj zemlji čudesa*.

Teme Natječaja za novinarske radove, u dobnoj skupini od 13 do 18 godina jesu: *Moj grad*, ili *Hrvatska u Europi – moja vizija budućnosti*, ili *Imam dvije domovine*.

Uvjeti Natječaja

Književni radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom, te u svim hrvatskim narječjima i njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja). Učenici mogu pisati lirске pjesme u stihu i u prozi, kratke priče i sastavke u kojima će opisivati događaje, stanja, zbivanja, iskazivati svoje osjećaje, dati maha mašti.

Novinarski radovi mogu biti pisani hrvatskim standardnim jezikom, te u svim hrvatskim narječjima i njima pripadajućim govorima (mjesni govori roditelja). Učenici mogu pisati vijest, izvješće, reportažu, putopis, intervju o njima znanim pojavama, događajima ili ljudima. Broj književnih i novinarskih radova nije ograničen.

Svaki rad treba biti pisan na računalo ili pisaćem stroju i sadržavati ove podatke: ime i prezime učenika, dob, razred, elektroničku adresu učenika (ako je ima), naziv škole i grada, ime i prezime učitelja (mentora).

Vrednovanje radova

Književni će se radovi vrednovati u tri kategorije, i to:

prva kategorija: učenici od 6 do 12 godina,

druga kategorija: učenici od 13 do 15 godina,

treća kategorija: učenici od 16 do 18 godina.

Novinarski će se radovi vrednovati u dobnoj skupini od 13 do 18 godina.

Natječaj je nagradni. Prvonagrađeni učenici, u svakoj kategoriji, dobivaju diplomu i boravak u ljetnoj školi Hrvatske matice iseljenika. Drugonagrađeni književni i novinarski

radovi dobivaju pohvalnicu. Ostali sudionici dobivaju priznanja za sudjelovanje u Natječaju. Svi dobivaju dar. Ministarstvo znanosti, prosvjete i športa Republike Hrvatske podupire ovaj natječaj.

Rok slanja radova: do 7. travnja 2012. godine. Adresa: Hrvatska matica iseljenika – Podružnica Rijeka, Trpimirova 6, 51000 Rijeka, Republika Hrvatska. Tel.: +385/51/214 557, faks: +385/51/339 804, e-mail: rijeka@matiss.hr. Rezultati Natječaja objavit će se u svibnju 2012. godine.

S radošću očekujemo Vaše radove.

Voditeljica podružnice HMI Rijeka
Vanja Pavlovec

Dan manjina u organizaciji Hrvatske samouprave grada Pečuha

Predsjednik Manjinskog vijeća József Erb pozdravio je okupljene

Martin Vlašić iz Sumartona i Stjepan Turul iz Serdahela

Fani Bubreg iz Mohača i Melanija Kovač iz Kukinja

Ia nas je Vesna Velin. Nastupili su KUD Tanac s Podravskim plesovima i izvedbom Kermeza (bošnjački plesovi iz okolice Pečuha), KUD Baranja s Prisičkim svatovcem (plesovi gradišćanskih Hrvata) i s Prelom (plesovi bunjevačkih Hrvata iz Bačke), Tamburaški orkestar

KUD Baranja iz Pečuha

KUD Tanac iz Pečuha

Već tradicionalno, Manjinsko vijeće grada Pečuha, što ga čine predsjednici devet manjinskih samouprava u gradu, s nekoliko zastupnika gradske Skupštine organiziralo je potkraj prosinca Dan manjina grada Pečuha. Svake je godine jedna od manjina organizator i domaćin programa. Ovogodišnji Dan manjina grada Pečuha održan je 19. prosinca u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave u predvorju Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže. Sve manjinske samouprave iz svoga proračuna za tu priliku izdvojile su 50 tisuća forinti. Nazočnima se obratio u ime domaćina predsjednik pečuške Hrvatske samouprave Mišo Hepp ukazujući na težak položaj manjina u Mađarskoj te hvaleći samoupravu grada Pečuha koja unatoč besparici podupire iz svoga proračuna utemeljene samouprave narodnosnih zajednica u gradu. U ime Manjinskog vijeća nazočne, među njima i generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov i ravnatelja Hrvatske škole Miroslava Krleže Gabora Győrvárija, pozdravio je predsjednik Vijeća József Erb. Program Dana obilježio je folklor. Kroz večer vodi-

Hrvatske gimnazije «M. Krleža» s baranjskim melodijama, Orkestar Vizin s podravskim melodijama, te Ženski pjevački zbor «A. Šenoa» s baranjskim pjesmama uz pratnju Orkestra Vizin. Na samome kraju sudionici programa izveli su skladbu «Svim na zemlji mir veselje...».

Doravnateljica pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže Žuža Kečkeš u društvu generalne konzulice Ljiljane Pancirov i predsjednika HDS-a Miše Heppa

bpb

Foto: Ákos Kollár

Ženski pjevački zbor Augusta Šenoa

Orkestar škole Miroslava Krleže

IX. Maligan-tura u Kisegu

*„Bog vam daj zdravlje i veselje
i sve ča si od Boga željite,
a po smrti dušno zveličenje.“*

S ovom undanskom novo-ljetnom čestitkom su se pozdravljali Hrvati u pivnici gospodina Vilmoša Harangozoa, na prvoj štaciji IX. Maligan-ture, u Kisegu, 7. januara, u subo-

Kisežani se sve već bavu pišačenjem

Podupirači i organizatori IX. Maligan-ture

ledao ovu subotu na svoje kiseške pišake, na ljubitelje zlatnih kapljic, ar su u sunčanom sjaju mogli koracati od pivnice do pivnice. Vinogradari Štajrić, Avar, Nagy i Štefanić s kulinariskimi sladokučici su načinjali volju za kušanje novoga vina. Kobasice, ocvarki, slanina, sir, kuhana jaja, posickani luk, zelena paprika i paradajz, a na kraju gulaš

Bogata gastronomska ponuda

s pažonom su utemeljili domaćini osnovu za kušanje vinskih tekućinov. Bijela vina Chardonnay i Rizlingszilváni su bila voljena, isto tako kot i črljeni Cuvie i Blauburger. Muzičku pratnju je nudio duo klarneta i harmonike, a volja je došla na vrhunac sa zajedničkim jačenjem i tancanjem, već u Štefanićevoj pivnici. Šandor Petković, predsjednik HMS-a u Kisegu, zahvalio je svim vinogradarom na gostoprimstvu. Pišaki Maligan-ture jur pod mesečnim sjajom su se pustili doli iz kiseških planin. Ljudsko mrmljanje, veselo posmihanje se je čulo u hladnoj tišini...

Marija Fülöp-Huljev

*Pišaki
med dvimi štacijami*

Zbogomdavanje Staromu ljetu

Kisežani i Prisičani na pikniku

*Kiseški pišaki na putu
(foto: Ferenc Tóthárpád)*

Hrvatska manjinska samouprava i KUD Zviranjak od 1997. ljeta organiziraju zbogomdavanje Staromu ljetu u Prisiki. S početka „fešta“ se je organizirala za mjesne člane, za vlašće stanovništvo. Kasnije su po redu pozvana hrvatska društva iz Željezne županije, tako da su već skupa svečevali sa Židanci, Petroviščani, Nardanci, Četarci, a lani su pozvali na gostovanje ljude iz Hrvatskih Šic. Prisičani u Hali-parku, na obali maloga jezera, u prirodnoj okolini su na razne kulinarske načine ponudili već svoje tovaruše: svinjokolja je bila isto tako na „repertoaru“ kot ovčinji ili govedji gulaš. Pekli su već i na raznju svinjetinu ili slaninu s krompiri, no sve to uz hrvatsku narodnu i zabavnu muzičku pratnju, informirao me je Pavao Nickl, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Prisiki.

Kisežani su mislili veliko na ov poziv. Dvanaestimi su se piše ganuli na gostovanje 29. decembra, u četvrtak iz grada u Prisiku, pod peljanjem Šandora Petkovića, predsjednika Hrvatske manjinske samouprave u Kisegu. Usput je grupu u Hrvatskom Židanu primila Ana Nickl-Keresteš. Kod nje su se ofriščali od truda i ojačali su se za daljni put od kapljicov žganoga i vina. U 14 uri pišaki su dospili u Hali-park, kade su je čekali već i domaćini. Pod peljanjem Silvije Grüll, prisički osnovnoškolarci nastupili su s veselimi skeči iz školskoga žitka. Odličan riblji paprikaš i diblji gulaš iz jelena je hvalio kuhara Čabu Gergića, a gosti su imali priliku uz ukusno jilo i pilo početi razgovaranje i druženje, koje je duralo do kasne večeri uz grijanje taborskoga ognja i uz razne sorte tekućin. „U budućem planiramo pozvati Hrvate iz Plajgora, Bika i Čeprega. Zatim i Undance čekamo na ov prisički susret, na zajedničko razgovaranje, čemu je uzrok i zbogomdavanje Staromu ljetu“ – je dodao na kraju Pavao Nickl.

Marija Fülöp-Huljev

Uz taborski oganj publika je uživala ponude prisičkoga piknika

Prela i balovi od Gradišća do Bačke

VELJAČA

KATOLJ – Katoljci se također spremaju za proslavu ovogodišnjih poklada. Okupljaju se oko tih događanja 4. veljače. Večernju zabavu svira Orkestar Juice.

KISEG – 4. veljače – Hrvatski bal u hotelu Íróttkő, s početkom u 19 sati, nastupa HKD Četarci, svira sastav Pinka, cijena ulaznice s večerom: 6000 Ft.

SANTOVO – 4. veljače – Marindan u mjesnoj gostionici, s početkom u 19 sati, svira sastav Siget.

GARA – 4. veljače – Prelo u domu kulture, s početkom u 19 sati, otvaraju plesači mjesne omladinske skupine i Bunjevačka izvorna grupa te KUD Birjan, svira sastav Bačka. Ulaznica: 1000 Ft.

TUKULJA – 4. veljače – Prelo u domu kulture, s početkom u 19 sati, svira TS Kolo.

ERČIN – Hrvatska samouprava grada Erčina 4. veljače 2012. godine, s početkom u 15 sati, priređuje već tradicionalno Racko prelo, koje će se upriličiti u velikoj dvorani mjesnog doma kulture, a pozvani su članovi plesničke, kluba, kružoka, plesne skupine i pjevačkoga zbora hrvatske zajednice. Prelo se priređuje s naramkom. Ulaz je besplatan, ali je obvezatno pojaviti se u maski, te donijeti jednu nagradu za tombolu. Stručni sud nagradit će tri najoriginalnije maske, te domaće pokladne kolačiće i kokoruše. Goste će zabavljati sastav „Selo“ iz Lovre. Organizatori srdačno i s poštovanjem očekuju sve zainteresirane.

PETROVO SELO – Zaklada za Petrovo Selo 4. februara, u subotu priređuje tradicionalni maskenbal. Tema sadašnjega bala je svit bajke. Znači, za maškare se izaberu motivi i liki iz povidajkov. Za zabavu svira domaća Pinkica. Bogata tombola, zanimljivi i šalni programi mjesnih društava i ovpust garantiraju odlični štimung.

PEČUH – U organizaciji Matice hrvatske Ogranak Pečuh, te suorganizaciji Udruge baranjskih Hrvata 10. veljače priređuje se tradicionalni Matičin Hrvatski bal u restoranu Pezsgő Ház. U sklopu večeri nastupit će Klapa Kulina, a za zabavu će se pobinuti Orkestar Vizin i DJ Dušan.

OLAS – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 11. veljače, s početkom 18.30 sati, priređuje se Šokački bal u športskoj dvorani olaske škole. U programu Bala sudjelovat će Ženski pjevački zbor „August Šenoa“ iz Pečuha, najmlađi plesači KUD-a Marica iz Salante, Stipan Đurić, glumac i pjevač. Svira: Orkestar „Juice“. Cijena ulaznice s večerom (sarma i gibanica) 2000 Ft, bez večere 1500 Ft.

UMOK, HEČKA – Hrvatska manjinska samouprava sela i HKD Kajkavci Vas srdačno pozivaju na Hrvatski bal 11. februara, u subotu, od 19 uri zače, u Panzion Tornácos u Hečki. Bal otvara umočko plesno, tamburaško društvo Kajkavci, goste će pozdraviti poglavar sela Attila Horvath i Joško Jurinković, predsjednik HMS-a u Umoku. Za ugodnu zabavu su zaduženi petrovski svirači Pinka-banda.

BIZONJA – Mjesni tamburaši Vas srdačno pozivaju na Hrvatski maskenbal 11. februara, u subotu u mjesni restoran Hrvatski raj. Ulaznica je 1000 Ft, svira petroviska Pinkica.

BIKIĆ – 11. veljače – Prelo bez granica, športska dvorana, 18 sati, gostuju: KUD iz Lemeša (Svetozar Miletić, Vojvodina), pečuški KUD „Tanac“ i Stipan Đurić; svira Orkestar Vizin.

KEMLJA – Hrvatska samouprava dotičnoga naselja Vas srdačno poziva na tradicionalni Hrvatski bal 11. februara, u subotu, početo od 19 uri, u mjesni kulturni dom. Na svečanom večeru nastupaju sve domaće kulturne grupe, svu noć će svirati Duo Hanaszek. Ulaznice su za 700 Ft, a tombole za 200 Ft. Svakoga rado čekaju organizatori!

ŠELJIN – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u gradskom Domu kulture 11. veljače s početkom u 19 sati priređuje se Hrvatski bal. Goste će zabavljati martinački Orkestar Podravka. Bal otvaraju učenici koji uče hrvatski jezik u šeljinskoj osnovnoj školi i birjanski pjevački zbor, te klapa Kulina iz Vlašića.

ANDZABEG – U organizaciji Hrvatske samouprave, 11. veljače priređuje se Racki bal u Domu kulture „Gyula Szepes“. Bal počinje u 19 sati. U programu nastupa erčinska Folklorna skupina Zorica, a za zabavu će se brinuti sastav Selo iz Lovre i KUZ-MIX iz Šokuta (Sóskút).

ALJMAŠ – 11. veljače-Aljmaš, Prelo, 18 sati Gostionica „Žuto ždrijebe“. U programu nastupaju mališani mjesnog vrtića, učenici, i domaći KUD „Zora“, bal svira TS „Bačka“ iz Gare.

BAČINO – 11. veljače-Bačino, Prelo, Dom sela, 19 sati. U programu nastupaju učenici mjesne osnovne škole, domaći KUD „Vodenica“, bal svira Orkestar „Zabavna industrija“ iz Dušnoka.

KOZAR – Unatrag nekoliko godina, u organizaciji i na poticaj tamošnje Hrvatske samouprave, kozarski se Hrvati u pokladnom razdoblju redovito okupljaju. Tako će to biti i ove godine, 12. veljače. Kozarci će poklade i pokladno veselje upriličiti s KUD-om Tanac i Orkestrom Vizin, Ženskim pjevačkim zborom Augusta Šenoa te Pjevačkim zborom iz Kozara.

BARČA – 18. veljače – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave i Hrvatske samouprave županije Šomođ priređuje se tradicionalni Hrvatski bal u dvorani Gimanzije Ferenc Széchenyi, s početkom u 19 sati. U programu bala nastupa barčanski KUD Podravina i učenici Srednje škole Dráva Völgye, koji uče hrvatski jezik. Goste bala zabavljat će Orkestar Vizin i Orkestar Juice.

VANCAGA – 18. veljače – Prelo u športskoj dvorani Općeprosvjetnog središta, s početkom u 19 sati, nastupa KUD Vodenica iz Bačina, sviraju Čabar i TS iz Berega.

ČIKERIJA – 18. veljače-Čikerija, Prelo, Dom sela, 19 sati. U programu nastupaju HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice i domaći KUD „Rokoko“, bal svira Orkestar „Orašje“.

KALAČA – 18. veljače – Lakomac u atriju Katoličke škole, gimnazije i kolegija, s početkom u 19 sati, sudjeluje KUD Ladislava Matuška iz Kujinja, svira sastav Bačka.

SAMBOTEL – Svenek najveći bal cijeloga Gradišća, županijski Hrvatski bal, ljetos priređuje Gornji Četar, zato Samouprava ter Hrvatska manjinska samouprava južnogradišćanskoga sela Vas srdačno pozivaju 18. februara, u subotu na sambotelški Hrvatski bal, u restoran Tóvendéglő, kade je lani s velikim uspjehom prvi put održana ova fešta. Od 18 uri se čekaju gosti, u 19 uri će se čuti pozdravne riči. U programu nastupaju HKD Četarci, jačkarni zbor Rozmarin i Četarski tamburaši. U 20 uri je večera, za dobru atmosferu će se skrbiti petroviska Pinkica i Pinka band ter grupa Sad ili nikad iz Hrvatske.

MOHAČ – Na dan ophoda bušara, 19. veljače, u nedjelju, u Čitaonici mohačkih Šokaca priređuje se zabava pod imenom Balkan parti. Zabava počinje u 21 sat. Za raspoloženje brinu se sastav Balkan Taxi i DJ Dušan. Ulaznica 1000 Ft.

SEGEDIN – 25. veljače – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u suradnji sa segedinskom Srpskom samoupravom, u Hotelu Forrás priređuje se Prelo sa Zvonkom Bogdanom, popularnim izvođačem vojvođanske narodne pjesme.

OŽUJAK

GARA – 3. ožujka – Muško prelo u domu kulture, s početkom u 19 sati, svira sastav Bačka, ulaznica s večerom: 2000 Ft.